

Notat om satser og danskbonus efter aktivlovens § 22

Til brug for tema-ankemøde i uge 12 2023

Indhold

- I. Indledning
- II. Lovgrundlag
- III. Generelt om selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse
- IV. Særloven om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine V.
Satserne i aktivloven § 22
- VI. Danskbonus
- VII. Praxis – Ankestyrelsens principmeddelelser
- VIII. De konkrete mødesager

1. Indledning

Sagerne på dette tematiserede møde handler om satsen for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse til kvinder, der er kommet til Danmark fra Ukraine. Herudover behandles sager om danskbonus efter lov om aktiv socialpolitik.

I det følgende gennemgås de regler, der er relevante for de sager, der er på dagsordenen.

2. Lovgrundlag

De relevante bestemmelser for sagerne, der er på dagsorden, findes i Lov om aktiv socialpolitik (aktivloven), som er bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 241 af 12. februar 2021, Lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, som er bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 63 af 21. januar 2019 (børnetilskudsloven), samt i Bekendtgørelse om danskbonus efter lov om aktiv socialpolitik (bekendtgørelse nr. 1044 af 24. juni 2022).

De relevante bestemmelser er citeret nedenfor og i de enkelte udkast til afgørelse.

Reglerne om betingelserne for at modtage hjælp til forsørgelse efter aktivloven (herunder opholds- og beskæftigelseskravet) fremgår af § 11.

Reglerne om satsen for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse samt danskbonus fremgår af aktivlovens § 22.

Reglerne om udbetaling af hjælp fremgår af aktivlovens § 89.

Reglerne om retten til ordinært børnetilskud fremgår af lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag § 2.

Reglerne om retten til ekstra børnetilskud fremgår af lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag § 3.

Selve satsen for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse fremgår af Satsvejledning 2022 – vejledning nr. 10035 af 10. december 2021 – tabel 8. Satserne reguleres hvert år.

Herudover henvises til Lovforslag 81 14/15, som er gengivet i uddrag nedenfor.

Bestemmelser i aktivloven:

§ 11. Kommunen yder hjælp i form af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp, kontanthjælp, tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, tilbud efter kapitel 5 i lov om compensation til handicappede i erhverv m.v. og tilbud i medfør af selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet eller introduktionsprogrammet efter integrationsloven.

Stk. 2. Det er en betingelse for at få hjælpen,

- 1) at ansøgeren har været ude for ændringer i sine forhold, f.eks. i form af sygdom, arbejdsløshed eller samlivsophør,
- 2) at ændringerne bevirker, at ansøgeren ikke har mulighed for at skaffe det nødvendige til sin egen eller familiens forsørgelse, og
- 3) at behovet ikke kan dækkes gennem andre ydelser.

Stk. 3. Retten til uddannelseshjælp eller kontanthjælp er tillige betinget af, at personen lovligt har opholdt sig her i riget i sammenlagt 9 år inden for de seneste 10 år, jf. dog stk. 410. I beregningen af opholdstiden efter 1. pkt. indgår perioder, hvor personen har haft folkeregisteradresse her i riget, medmindre særlige grunde fører til et andet resultat. Ophold i udlandet i perioder på sammenlagt højst 2 måneder pr. kalenderår i forbindelse med ferie, studierejser, tjeneste- og forretningsrejser m.v. ligestilles med ophold her i riget, hvis personen har beholdt sin bopæl her i riget. Ophold i udlandet på militær mission for den danske stat under instruktion af forsvaret ligestilles med ophold her i riget. Det samme gælder ophold i udlandet, hvor personen af den danske stat er stillet til rådighed for militær mission under instruktion af udenlandsk eller international myndighed.

...

Stk. 8. Retten til uddannelseshjælp eller kontanthjælp er tillige betinget af, at personen har haft ordinær beskæftigelse her i riget i en periode, som sammenlagt svarer til fuldtidsbeskæftigelse i 2 år og 6 måneder inden for de seneste 10 år. 1. pkt. finder anvendelse for udlændinge, der på baggrund af indrejse fra udlandet er blevet folkeregistreret her i riget med virkning fra den 1. januar 2008 eller senere, og som ikke tidligere har været folkeregistreret her i riget, og for personer, der er blevet folkeregistreret som indrejst fra udlandet i riget med virkning fra den 1. januar 2008 eller senere efter udlændingsloven i mere end 12 på hinanden følgende måneder. Stk. 3, 4. og 5. pkt., finder tilsvarende anvendelse for opgørelsen af de 12 måneder, der er nævnt i 2. pkt. Beskæftigelseskravet efter 1. pkt. kræves alene opfyldt én gang, uanset om personen løbende modtager uddannelses- eller kontanthjælp eller genansøger herom.

...

§ 22. Personer, der ikke opfylder opholdskravet i § 11, stk. 3, modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse. De personer, som er omfattet af § 2, stk. 2 og 3, i integrationsloven og omfattet af selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet i integrationsloven, modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse. Øvrige personer modtager overgangsydelse.

Stk. 2. Selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen og overgangsydelsen efter stk. 1 udgør et månedligt beløb på

- 1) 11.845 kr. (2017-niveau) for personer, der forsørger eget barn i hjemmet og har erhvervet ret til ekstra børnetilskud efter lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, jf. dog stk. 3,
- 2) 8.290 kr. (2017-niveau) for personer, der forsørger eget barn i hjemmet og ikke har erhvervet ret til ekstra børnetilskud efter lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag,
- 3) 5.923 kr. (2017-niveau) for personer, der er fyldt 30 år, og personer under 30 år, der ikke bor hos en eller begge forældre, og
- 4) 2.552 kr. (2017-niveau) for personer under 30 år, der bor hos en eller begge forældre.

Stk. 3. For en enlig forsørger, der ikke har erhvervet ret til ekstra børnetilskud som følge af betingelserne i § 5, stk. 1, nr. 1, eller § 5 a i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, ydes selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen og overgangsydelsen med den sats, som den enlige forsørger ville have haft ret til, hvis betingelserne i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag var opfyldt. Det samme gælder for en enlig forsørger, der ikke har erhvervet ret til ekstra børnetilskud, som følge af at barnet er anbragt uden for hjemmet efter lov om social service, jf. § 5, stk. 1, nr. 4, i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.

Stk. 4. Kommunen yder efter ansøgning en danskbonus til en person, der modtager hjælp efter stk. 2 eller § 27 a, 2. pkt., og som har bestået Prøve i Dansk 2, jf. § 9, stk. 1, i lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., eller FVU læsning trin 2, jf. lov om forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning for voksne, eller tilsvarende eller højere prøve i dansk, jf. dog stk. 6. Danskbonus består af et månedligt tillæg til selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen eller overgangsydelsen på 1.541 kr. (2017-niveau) inden for en 6 måneders periode. Der kan opnås ret til danskbonus efter 1. pkt. én gang. Personer, der tidligere har opnået ret til dansktillæg efter denne lov eller danskbonus efter integrationslovens § 22, har ikke ret til danskbonus efter 1. pkt.

Stk. 5. Danskbonus udgør et månedligt beløb på 1.500 kr. (2015-niveau), dog således at den samlede hjælp ikke overstiger, hvad personen ville være berettiget til efter §§ 23-25, såfremt opholdskravet i § 11, stk. 3, var opfyldt.

Stk. 6. Hvor ganske særlige forhold taler herfor, kan kommunen efter ansøgning yde danskbonus til en person, der er lægeligt diagnosticeret med en langvarig fysisk, psykisk, sensorisk eller intellektuel funktionsnedsættelse og som følge heraf ikke er i stand til eller har rimelig udsigt til at kunne bestå en prøve i dansk for at kunne opfylde betingelserne i stk. 4. Ansøgeren skal afgive oplysning på tro og love om deltagelse i danskundervisning og forsøg på at tage prøve i dansk. Hvis ansøgeren ikke har deltaget i danskundervisning og ikke har forsøgt at tage prøve i dansk, skal ansøgeren fremlægge dokumentation for, at en langvarig fysisk, psykisk, sensorisk eller intellektuel funktionsnedsættelse er årsagen til såvel den manglende deltagelse i danskundervisning som det manglende forsøg på at tage prøve i dansk.

Stk. 7. De forhold, der er omtalt i stk. 6, 1. pkt., skal være dokumenteret ved en lægeerklæring. Det skal fremgå af erklæringen, om behandlingsmulighederne er udtømt, om den pågældende er ude af stand til at bestå en prøve som anført i stk. 4, og om den pågældende fremover vil blive i stand til at tilegne sig dansk på det krævede niveau.

Herudover skal det forhold, der er omtalt i stk. 6, 3. pkt., være dokumenteret i en lægeerklæring.

Stk. 8. Udlændinge-, integrations- og boligministeren fastsætter nærmere regler om beregning og udbetaling af danskbonus efter stk. 4 og regler for, hvilke prøver i dansk ud over de i stk. 4 nævnte som er på tilsvarende niveau som eller højere niveau end de i stk. 4 nævnte, der giver ret til danskbonus.

§ 89. Hjælp til forsørgelse udbetales normalt som et månedligt beløb. Udbetalingen sker bagud for 1 måned.

Stk. 2. Kommunen kan udbetale engangshjælpen for kortere perioder, hvis der er begrundet tvivl om, at modtageren vil opfylde betingelserne for hjælp i hele den periode, som engangshjælpen er beregnet til at dække.

Stk. 3. Kommunen udbetaler selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp med satsen for en person, der forsørger eget barn i hjemmet og har erhvervet ret til ekstra børnetilskud, hvis det er sandsynligt, at Udbetaling Danmark efterfølgende vil træffe afgørelse om, at en person har erhvervet ret til ekstra børnetilskud. I den situation udbetales hjælpen, med forbehold for at ansøgningen om ekstra børnetilskud imødekommes af Udbetaling Danmark. Kommunen skal senest ved udbetalingen af hjælpen oplyse modtageren om, at den udbetalte hjælp er foreløbig, og med hvilken begrundelse samt tage forbehold for tilbagebetaling.

Stk. 4. Stk. 3 finder ikke anvendelse for personer, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757. *Stk. 5.* Tilbagebetaling af hjælpen efter stk. 3 sker efter § 95.

Bestemmelser i børnetilskudsloven:

§ 2. Ordinært børnetilskud udgør 3.692 kr. årlig for hvert barn. Det ydes:

- 1) når den, der alene har forældremyndigheden, eller som har del i forældremyndigheden over et barn, er enlig forsørger,
- 2) når begge eller kun den ene af indehaverne af forældremyndigheden er enlig og barnet opholder sig lige meget hos begge, medmindre barnet er tilmeldt folkeregistret hos den, der ikke er enlig,
- 3) når den ene ægtefælle er indsat i institutioner under Kriminalforsorgen ud over 3 måneder og den anden ægtefælle er enlig,
- 4) når begge et barns forældre modtager folkepension efter lov om social pension, eller
- 5) når folkepension til én eller begge af to forældre, der er berettigede til folkepension, ikke udbetales, fordi § 46 i lov om social pension finder anvendelse.

Stk. 2. Personer, der lever i et samlivsforhold, betragtes ikke som enlige ved ydelse af ordinært børnetilskud, jf. stk. 1, nr. 1-3.

§ 3. Der ydes endvidere et ekstra børnetilskud, som udgør 3.360 kr. årlig, hvis der ydes ordinært børnetilskud efter § 2, nr. 1, nr. 2 eller nr. 3, og indehaveren af forældremyndigheden har barnet hos sig. Der ydes kun et ekstra børnetilskud uanset antallet af børn.

Bekendtgørelsen om danskbonus:

Kapitel 1 Personkreds

§ 1. Kommunen yder efter ansøgning danskbonus til en person, som modtager hjælp efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, eller supplerende hjælp efter lovens § 27 a, og som har bestået en prøve i dansk, der giver ret til danskbonus, jf. lovens § 22, stk. 4.

Stk. 2. Kommunen yder efter ansøgning danskbonus efter dispensation til personer med en funktionsnedsættelse omfattet af lovens § 22, stk. 6.

§ 2. Der kan kun udbetales danskbonus efter § 1 én gang. Personer, der tidligere har opnået ret til dansk tillæg eller danskbonus efter lov om aktiv socialpolitik eller danskbonus efter § 22 i integrationsloven, har ikke ret til danskbonus efter § 1.

Niveau for danskprøve

§ 3. Der ydes danskbonus for bestået Prøve i Dansk 2, jf. § 9, stk. 1, i lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. eller for FVU-læsning trin 2, jf. lov om forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning for voksne. Prøve i Dansk 2 er bestået, hvis der opnås et karaktergennemsnit på mindst 6 (efter 13-skalaen) eller 02 (efter 7-trins-skalaen).

Stk. 2. Herudover ydes danskbonus for følgende prøver i dansk:

- 1) Bestået Prøve i Dansk 3 med et karaktergennemsnit på mindst 6 (efter 13-skalaen) eller 02 (efter 7-trins-skalaen) eller Studieprøven bestået med mindst karakteren 6 (efter 13-skalaen) eller 02 (efter 7-trins-skalaen) i hver af de fire discipliner.
- 2) Folkeskolens afsluttende prøver 9. eller 10. klasse bestået med et karaktergennemsnit på mindst 6 (efter 13-skalaen) eller 02 (efter 7-trins-skalaen) i danskdisciplinerne bortset fra orden.
- 3) Bevis for studentereksamen (stx), højere forberedelseseksamen (hf), højere handelseksamen (hhx) eller højere teknisk eksamen (htx) samt for studiekompetencegivende eksamen i forbindelse med erhvervsuddannelse (eux).
- 4) Bevis for almen forberedelseseksamen (avu).
- 5) Prøvebevis for bestået enkeltfag i dansk eller dansk som andetsprog med et karaktergennemsnit på mindst 6 (efter 13-skalaen) eller 02 (efter 7-trins-skalaen) på et af niveauerne G-A fra en af følgende uddannelser: stx, hf, hhx, htx, eux, eud eller avu.
- 6) Bestået FVU-læsning trin 3 eller 4.
- 7) Bevis for International Baccalaureate (IB) med dansk på A- eller B-niveau.
- 8) Bestået Danskprøve 3 fra Studieskolen i København.
- 9) Bevis for videregående uddannelser på universiteter, professionsskoler, handelshøjskoler, sygeplejeskoler, seminarier m.v., medmindre der er tale om et fremmedsproget uddannelsesforløb.

Dispensation

§ 4. Hvor ganske særlige grunde taler herfor, kan kommunen efter ansøgning yde danskbonus til en person, der modtager hjælp, er lægeligt diagnosticeret med en langvarig fysisk, psykisk, sensorisk eller intellektuel funktionsnedsættelse og som følge heraf ikke er i stand til eller har rimelig udsigt til at kunne bestå en prøve i dansk, som giver ret til danskbonus, jf. § 22, stk. 6, i lov om aktiv socialpolitik.

Stk. 2. Ansøgeren skal i forbindelse med ansøgningen fremlægge dokumentation for ansøgerens funktionsnedsættelse og dennes betydning for at kunne opfylde betingelsen om bestået danskprøve.

Stk. 3. Ansøgeren skal i forbindelse med ansøgningen afgive oplysning på tro og love om deltagelse i danskundervisning og forsøg på at tage prøve, jf. § 22, stk. 6, 2. pkt., i lov om aktiv socialpolitik.

Stk. 4. Hvis ansøgeren ikke har deltaget i danskundervisning og ikke har forsøgt at tage prøve i dansk, skal ansøgeren fremlægge dokumentation for sin funktionsnedsættelse og for, at denne er årsag til manglende deltagelse i danskundervisning og prøvedeltagelse i form af en lægeerklæring, jf. § 22, stk. 6, 1. og 3. pkt., i lov om aktiv socialpolitik.

Stk. 5. Det skal fremgå af lægeerklæringen, om behandlingsmulighederne er udtømte, om den pågældende er ude af stand til at bestå en prøve i dansk på det krævede niveau, og om den pågældende fremover vil blive i stand til at tilegne sig dansk på det krævede niveau, jf. § 22, stk. 7, i lov om aktiv socialpolitik.

Kapitel 2 Beregning og udbetaling

§ 5. Danskbonus efter § 1 supplerer hjælpen med et månedligt beløb på 1.620 kr. (2022niveau), inden for en 6 måneders periode, dog således at den samlede hjælp inden for en måned ikke overstiger, hvad ansøgeren ville være berettiget til efter §§ 23-25 i lov om aktiv socialpolitik, såfremt opholdskravet i lovens § 11, stk. 3, var opfyldt.

§ 6. Danskbonus efter § 1 ydes fra tidspunktet for indgivelse af ansøgning herom, hvis ansøgningen efterfølgende imødekommes. § 88 i lov om aktiv socialpolitik finder ikke anvendelse for udbetaling af danskbonus.

§ 7. Danskbonus udbetales månedsvis bagud. § 90 i lov om aktiv socialpolitik finder tilsvarende anvendelse for udbetaling af danskbonus.

..."

Uddrag af Lovforslag 81 14/15:

"...

Efter de gældende regler modtager uddannelsesparate og aktivitetsparate personer under 30 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse uddannelseshjælp, mens jobparate og aktivitetsparate personer under 30 år med en erhvervskompetencegivende uddannelse modtager kontanthjælp. Ydelsen for uddannelseshjælp og kontanthjælp til personer under 30 år afhænger bl.a. af, om personen forsørger eget barn i hjemmet, om personen har erhvervet ret til ekstra børnetilskud efter lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (børnetilskudsloven), og om personen er gift eller bor sammen med en person, der modtager SU, uddannelseshjælp eller kontanthjælp for personer under 30 år. Ifølge børnetilskudsloven har en person ret til ekstra børnetilskud, hvis der ydes ordinært børnetilskud, og personen, som er indehaver af forældremyndigheden, har barnet hos sig og ikke lever i et samlivsforhold.

Efter de gældende regler modtager uddannelseshjælpsmodtagere og kontanthjælpsmodtagere under 30 år, som forsørger eget barn i hjemmet, som ikke har erhvervet ret til ekstra børnetilskud efter børnetilskudsloven, og som er samlevende eller gift med en person, der modtager SU eller uddannelseshjælp eller kontanthjælp på ungesats, uddannelseshjælp eller kontanthjælp med en højere sats end forsørgere, der bor sammen med en person, der ikke modtager en ungedydelse (f.eks. en beskæftiget, en dagpengemodtager eller en person, som modtager produktionsskoleydelse).

..."

3. Generelt om selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse

Retten til uddannelses- og kontanthjælp er betinget af, at personen lovligt har opholdt sig her i riget i sammenlagt 9 år inden for de seneste 10 år (opholdskravet). Det fremgår af aktivloven § 11, stk. 3.

Retten til uddannelses- og kontanthjælp er tillige betinget af, at personen har haft beskæftigelse svarende til 2 år og 6 måneders ordinær fuldtidsbeskæftigelse inden for de seneste 10 år (beskæftigelseskravet). Det fremgår af aktivloven § 11, stk. 8.

Personkredsen for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse er personer, der ikke opfylder opholdskravet og/eller beskæftigelseskravet.

Personer, der ikke opfylder opholdskravet i § 11, stk. 3, modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse. Personer der er omfattet af personkredsen for beskæftigelseskravet, og som opfylder opholdskravet, modtager også selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse, hvis de ikke opfylder beskæftigelseskravet.

Det fremgår af aktivlovens § 22, stk. 1, at personer, som er omfattet af § 2, stk. 2 og 3, i integrationsloven og omfattet af selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet i integrationsloven, modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse. Øvrige personer modtager overgangsydelse.

Opholdskravet og beskæftigelseskravet, herunder opgørelsen af kravene, gennemgås ikke nærmere i dette notat.

Satserne for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse tager udgangspunkt i grundsætterne for uddannelseshjælpssatserne (der tager udgangspunkt i SU-satserne). De høje satser som diagnosesatsen og satsen for gravide, der har passeret 12. svangerskabsuge findes ikke for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelsesmodtagere.

Selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelsesmodtagere har ikke ret til barsels- eller aktivitetstillæg, som uddannelseshjælpsmodtagere eller kontanthjælpsmodtagere under 30 år har. Derimod kan selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelsesmodtagere have ret til et danskbonus.

Personer, der modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse har heller ikke ret til ferie.

4. Særloven om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine

Som følge af krigen i Ukraine, blev der den 16. marts 2022 vedtaget en lov om opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine. Det er lov nr. 324 af 16. marts 2022 (Lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine).

Personer, som får opholdstilladelse efter særloven for fordrevne fra Ukraine, defineres som flygtninge i integrationslovens forstand. Som flygtninge omfattet af integrationsloven vil de fordrevne fra Ukraine have ret til at søge om selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, jf. aktivloven § 22, stk. 1.

Fordrevne ukrainere, der opholder sig i Danmark og har opholdstilladelse efter særloven, kan modtage selvforsørgelses- og hjemrejseydelse efter § 22 i aktivloven, hvis de pågældende ikke kan forsørge sig selv eller ikke kan forsørges af en evt. ægtefælle. De grundlæggende betingelser for at få hjælp til forsørgelse efter aktivloven skal tillige være opfyldt.

5. Satserne i aktivloven § 22

I aktivloven § 22, stk. 2, er angivet 4 forskellige satser, alt efter hvad borgers situation er.

Nr. 1 angiver den højeste sats og er for personer, der forsørger eget barn i hjemmet og har erhvervet ret til ekstra børnetilskud efter lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag. Dette vil i praksis ofte være enlige forsørgere.

Nr. 2 angiver satsen for personer, der forsørger eget barn i hjemmet og ikke har erhvervet ret til ekstra børnetilskud efter lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.

Nr. 3 angiver satsen for personer, der er fyldt 30 år og personer under 30 år, der ikke bor hos en eller begge forældre.

Nr. 4 angiver satsen for personer under 30 år, der bor hos en eller begge forældre.

Satserne i nr. 3 og 4 behandles ikke nærmere i dette notat.

Gift/samlevende eller enlig:

Det fremgår af LF 81 14/15, som er gengivet ovenfor, at man anses for at være enlig forsørger i forhold til kontanthjælpssystemet, hvis man har erhvervet ret til ekstra børnetilskud. For at have ret til ekstra børnetilskud, skal man ifølge børnetilskudsloven være indehaver af forældremyndigheden, have barnet hos sig, og ikke leve i et samlivsforhold.

Det fremgår af aktivlovens § 89, stk. 3, at kommunen udbetaler selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp med satsen for en person, der forsørger eget barn i hjemmet og har erhvervet ret til ekstra børnetilskud, hvis det er sandsynligt, at Udbetaling Danmark efterfølgende vil træffe afgørelse om, at en person har erhvervet ret til ekstra børnetilskud. I den situation udbetales hjælpen med forbehold for, at ansøgningen om ekstra børnetilskud imødekommes af Udbetaling Danmark.

Efter reglerne i børnetilskudsloven er det en betingelse for at være berettiget til at modtage ordinært og ekstra børnetilskud, at modtageren er reelt enlig og ikke lever i et samlivsforhold. Det fremgår af § 2, stk. 2, at personer, der lever i et samlivsforhold, ikke betragtes som enlige ved ydelse af ordinært børnetilskud.

Det er Ankestyrelsens praksis, at man ikke kan få ordinært og ekstra børnetilskud som enlig, når man er gift eller har indgået registreret partnerskab, medmindre man er separeret eller lever adskilt fra ægtefællen på grund af indbyrdes uoverensstemmelser.

Hvis der er andre årsager til, at man ikke lever sammen end separation eller uoverensstemmelser, så kan man ikke få børnetilskud til enlige. Det er ved denne vurdering uden betydning, om den anden ægtefælle rent faktisk bidrager til forsørgelsen. Den anden ægtefælles fravær for eksempel på grund af sygdom, ophold i udlandet eller optagelse i plejehjem betragtes ikke som ophævelse af samlivet med den virkning, at der kan udbetales ordinært børnetilskud, medmindre der samtidig er tale om samlivsophævelse på grund af uoverensstemmelse.

Efter Ankestyrelsens praksis betragtes en person som samlevende, når den pågældende har fælles husførelse med en anden person, som det efter dansk lov er muligt at indgå ægteskab eller registreret partnerskab med. Det fremgår af principmeddelelse 69-17. Man vil derfor ikke have ret til at modtage ekstra børnetilskud efter børnetilskudsloven, hvis man lever i et samlivsforhold med en person, som man kan indgå ægteskab med.

6. Danskbonus

Danskbonus er en midlertidig månedlig tillægsydelse, der bliver udbetalt sammen med selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse.

Tidligere hed danskbonus dansktillæg og var et varigt tillæg til integrationsydelsen.

Den 1. juli 2018 trådte en lovændring i kraft, som betød, at dansktillægget ændres til at være en midlertidig ydelse som maksimalt kan ydes i seks måneder. Ydelsen ændrede endvidere navn fra "dansktillæg" til "danskbonus".

Der kan kun opnås ret til danskbonus efter aktivloven én gang. Personer, der tidligere har opnået ret til dansktillæg (før 1. juli 2018) efter aktivloven eller danskbonus efter integrationslovens § 22, har ikke ret til danskbonus efter aktivlovens § 22, stk. 4, 1. pkt.

For at få danskbonus skal man have bestået prøve i dansk 2 eller forberedende voksenuddannelse (FVU) eller tilsvarende eller højere prøve i dansk, jf. aktivlovens § 22, stk. 4.

Danskbonus ydes efter ansøgning. En ansøger skal derfor selv ansøge kommunen om et danskbonus. Ansøger skal også selv fremskaffe og fremlægge dokumentation for, at prøven, der udløser danskbonus, er bestået. Danskbonus ydes fra tidspunktet for indgivelse af ansøgning herom, hvis kommunen efterfølgende imødekommer ansøgningen.

Den samlede hjælp i form af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse og danskbonus må ikke overstige, hvad personen ville være berettiget til i uddannelses- eller kontanthjælp, hvis personen opfyldte, jf. § 22, stk. 5.

7. Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser

Ankestyrelsen har følgende principmeddelelser på området.

B-7-97 fastslår, at en kvinde ikke kunne anses som enlig forsørger, selvom hun levede fysisk adskilt fra sin ægtefælle, der var indsat i fængsel i udlandet. adskillelsen skyldtes ikke separation eller uoverensstemmelse.

69-17 fastslår, at personer, der lever i et samlivsforhold ikke betragtes som enlige. En person betragtes som samlevende, når den pågældende har fælles husførelse med en anden person, som det efter dansk lov er muligt at indgå ægteskab eller registreret partnerskab med.

Personer har fælles husførelse, når de samlet set har de samme økonomiske og praktiske fordele, som gifte og samlevende har, ved at være to om at betale faste udgifter og ved at være to om at udføre det praktiske arbejde i hjemmet. De økonomiske fordele, som to eller flere personer har ved at dele en énfamiliesbolig, skal tillægges stor vægt.

Det fremgår også af principmeddelelsen, at der efter fast praksis er en generel formodning for, at to personer, der er tilmeldt samme folkeregisteradresse, som er en énfamiliesbolig, skal betragtes som samlevende. Formodningen fremgår udtrykkeligt af bekendtgørelse om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.

26-22 fastslår, at når det skal vurderes, om en borger er enlig forsørger, tages der udgangspunkt i oplysningen om borgers civilstand i CPR. Hvis borger ikke er registreret som gift, kan borger få børnetilskud som enlig forsørger, medmindre borger er samlevende.

Principmeddelelsen fastslår også, at hvis borger er registreret som gift i CPR, vil borger alene blive anset for enlig forsørger, hvis borger er adskilt fra sin ægtefælle og adskillelsen skyldes separation og/eller indbyrdes uoverensstemmelse.

I vurderingen af, om adskillelsen skyldes uoverensstemmelse, kan myndigheden bl.a. lægge vægt på

- borgers forklaring om årsagen til adskillelsen,
- hvor længe ægtefællerne har levet adskilt,
- om og hvornår borger har taget skridt til opløsning af ægteskabet (fx ved at søge om separation/skilsmissе ved myndighederne),
- hvordan ægtefællerne har indrettet sig efter samlivsophævelsen, herunder omfanget af et praktisk og økonomisk fælleskab.

8. De konkrete mødesager

Vi har behandlet i alt 16 sager på dette tematiserede møde, hvor af 1 sag er behandlet skriftligt.

Sagerne handler om satser og danskbonus efter aktivlovens § 22.

Stadfæstelser

Vi har stadfæstet 14 sager.

Sager om satser:

I fire af sagerne havde kommunen ændret borgerens sats til den lave forsørgersats, idet de var blevet opmærksomme på, at de havde tilkendt borgerne sats som enlig (den høje forsørgersats), men borgeren var registreret som gift. Borgerens ægtefælle opholdt sig i alle sagerne i Ukraine. Vi stadfæstede sagerne, idet vi vurderede, at det var korrekt at sætte borgernes sats til den lave forsørgersats, idet samlivet ikke var ophørt på grund af separation eller uoverensstemmelse.

I seks af sagerne var der tale om en afgørelse om bevilling af hjælp, hvor kommunen havde bevilget borgeren hjælp med den lave forsørgersats. Borgerens ægtefælle opholdt sig i alle sagerne i Ukraine. Vi var enige i kommunens vurdering af satsen og stadfæstede sagerne.

I en af sagerne havde borgeren klaget over en udbetalingsmeddelelse, og vi kunne derfor alene tage stilling til kommunens afgørelse om udbetaling af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse for perioden og ikke til selve bevillingen. Vi vurderede, at borgeren havde fået udbetalt hjælp i overensstemmelse med kommunens afgørelse om bevilling af hjælp og stadfæstede derfor afgørelsen.

Sager om danskbonus:

I tre sager havde borgeren søgt om danskbonus efter aktivloven. Kommunerne havde i alle tre sager givet afslag, idet borgeren var selvforsørgende. Vi var enige i, at borgerne i sagerne ikke var omfattet af personkredsen i aktivlovens § 22, idet det er en betingelse for at få danskbonus efter aktivloven, at man får hjælp til forsørgelse efter § 22, stk. 2. I den ene af disse sager modtog borgeren SU. Vi stadfæstede sagerne.

Hjemvisninger:

Vi har hjemvist to sager – en sag om sats og en anden sag om danskbonus.

I sagen om sats var borgeren ugift, men boede sammen med sin kusine. Hun søgte om hjælp til forsørgelse, og kommunen bevilgede hende den lave forsørgersats. Vi vurderede, at sagen ikke var tilstrækkeligt oplyst til, at vi kunne vurdere, hvilken sats borgeren havde ret til. Vi vurderede, at der manglede oplysninger om, hvorvidt borgeren ville kunne erhverve ret til ekstra børnetilskud. Vi hjemviste derfor sagen til nærmere undersøgelse om, om borger ville kunne erhverve ret til ekstra børnetilskud.

I sagen om danskbonus havde borgeren ansøgt om danskbonus den 6. juli 2022. Kommunen gav afslag på danskbonus, da integrationslovens § 22 ikke finder anvendelse for ansøgninger indsendt til kommunen efter den 1. juli 2022. Vi vurderede, at kommunen på baggrund af oplysningerne i klagen skulle undersøge, om der var dokumentation for, at borgeren havde henvendt sig om danskbonus på et tidligere tidspunkt.